

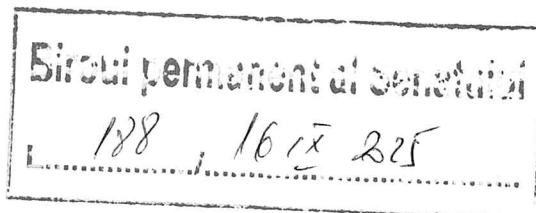

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Adresa nr. 3/8488/2025 din data de 11.09.2025

Domnului Mario-Ovidiu OPREA,
Secretarul general al Senatului României

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. XXXV/3551 din data de 10 iunie 2025, prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii, în vederea avizării, *Propunerea legislativă pentru modificarea art. 1.391 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (b212/04.06.2025)*, vă comunicăm faptul că această solicitare a fost analizată în ședința din data de 4 septembrie 2025 a Comisiei nr. 1 – judecători „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la avizul solicitat, comisia de specialitate a reținut că propunerea legislativă nu privește activitatea autorității judecătorești, în sensul atribuit acestei sintagme în jurisprudența Curții Constituționale (e.g. Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009 și Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014), astfel că nu se încadrează în categoria actelor normative care sunt supuse avizării Consiliului Superior al Magistraturii în temeiul art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

Propunerea legislativă a fost analizată de comisia de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii din perspectiva exprimării unui punct de vedere, reținându-se următoarele:

Potrivit dispozițiilor art. 1.391 alin. (1) din Codul civil: „În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății, poate fi acordată și o despăgubire pentru restrângerea posibilităților de viață familială și socială”.

De asemenea, art. 1.391 alin. (2) din același act normativ prevede că „instanța judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor și soțului, pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum și oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu”.

Prin Decizia nr. 342/2024, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea acestor dispoziții, „în măsura în care limitează posibilitatea victimelor indirecte de a fi despăgubite pentru restrângerea posibilităților lor de viață familială și socială ca urmare a vătămării integrității corporale ori a sănătății victimei directe”.

În considerentele deciziei sus-menționate, au fost reținute, printre altele, următoarele:

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector
6, cod poștal 060011

„46. Art. 26 din Constituție protejează viața intimă, familială și privată și impune autorităților publice atât obligații negative, de abținere de la orice ingerință în sfera vieții de familie a persoanei, cât și obligații pozitive, și anume aceea de a asigura cadrul normativ necesar protejării acestui drept fundamental. Dimensiunea juridică a familiei vizează cel puțin două coordonate majore: pe de o parte, protejarea familiei ca entitate socială, inclusiv reglementarea condițiilor de acces la statutul juridic de membru al familiei, iar, pe de altă parte, stabilirea drepturilor și îndatoririlor reciproce dintre membrii familiei în cadrul interacțiunilor sociale care se stabilesc între ei. Ambele aspecte sunt detaliate prin prevederile Codului civil, între care se numără și efectele juridice, atât patrimoniale, cât și nepatrimoniale, ale relațiilor de familie. (...) Dacă în privința daunelor materiale cauzate de un prejudiciu corporal, inclusiv celor care se aflau în întreținerea persoanei vătămate, art. 1.387 din Codul civil respectă principiul reparării integrale a pagubei, în privința daunelor morale ce decurg din obligația de sprijin moral reciproc, art. 1.391 din Codul civil ar trebui să aducă un răspuns la fel de adecvat. Art. 26 din Constituție recunoaște existența unor relații de familie pentru toți membrii acesteia, indiferent că sunt victime directe ori indirecte ale unor fapte ilicite cauzatoare de prejudicii corporale. Or, împiedicarea *de plano* a victimelor indirecte de a obține repararea daunelor morale proprii, rezultate din afectarea relațiilor lor de familie cu victima directă care a suferit un prejudiciu corporal, introduce o diferențiere în protecția juridică acordată vieții familiale pe care Legea fundamentală nu o prevede. Crearea unei astfel de diferențieri, nejustificată de vreun criteriu obiectiv, exclusiv pe calea unei interpretări judiciare a unui text legal care nu prevede explicit o atare diferență de regim juridic, încalcă protecția constituțională a vieții familiale realizată de art. 26 din Legea fundamentală (a se vedea, exemplificativ, Decizia Curții Constituționale nr. 458 din 25 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 2 iulie 2020).

47. Curtea constată că instanțele de drept comun sunt singurele care pot interpreta și aplica în cazurile concrete deduse judecății prevederile art. 1.391 alin. (1) din Codul civil. Însă, în scopul interpretării și aplicării lor uniforme, legiuitorului îi revine obligația reglementării unor criterii în funcție de care să poată aprecia acordarea sau nu a daunelor morale și victimelor indirecte, respectiv a unor criterii care să sprijine instanțele judecătorești în determinarea sferei persoanelor care pot beneficia de astfel de reparații morale. În acest sens, pot fi utilizate drept repere elemente precum gravitatea vătămării corporale a victimei directe, caracterul său permanent și iremediabil, care să afecteze sever ori în mod excepțional posibilitățile de viață familială ale victimelor indirecte în interacțiunea lor cu victima directă, acestea putând constitui criterii pertinente, ce pot fi particularizate în funcție de circumstanțele fiecărei cauze. Totodată, în acordarea despăgubirilor trebuie asigurat un just echilibru între prejudiciul moral suferit și

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

cuantumul daunelor, pentru a nu se ajunge în situația unei îmbogățiri fără justă cauză a beneficiarilor acestora.”

Prin urmare, Curtea Constituțională a statuat că legiuitorului îi revine obligația reglementării unor criterii în funcție de care să poată aprecia acordarea sau nu a daunelor morale și victimelor indirecte ale unui fapt ilicit cauzator de prejudicii, care a produs o vătămare a integrității corporale sau a sănătății victimei directe, respectiv a unor criterii care să vină în sprijinul instanțelor judecătorești atunci când sunt chemate să determine sfera persoanelor care pot beneficia de astfel de despăgubiri.

În ceea ce privește textul propunerii legislative, comisia de specialitate a reținut că, în forma actuală, acesta ar putea da naștere unor dificultăți de interpretare și aplicare în practica judiciară, în sensul că, din modalitatea în care este formulată teza finală a art. 1.391 alin. (1), nu este clar dacă acele criterii expres prevăzute de legiuitor, precum „relația dintre victima directă și persoana care se pretinde indirect vătămată, gravitatea afectării integrității corporale sau a sănătății ori caracterul permanent și iremediabil al acesteia”, vizează stabilirea întinderii despăgubirilor sau a sferei beneficiarilor acestei forme de reparație a prejudiciului nepatrimonial.

Astfel, din perspectiva exigențelor de tehnică legislativă, s-a apreciat că sintagma „la stabilirea acestora” este neclar formulată, în contextul în care criteriile enumerate în propunerea legislativă, prin natura lor, ar putea conduce la ideea că acestea sunt specifice determinării cuantumului despăgubirilor care pot fi acordate în aceste situații, iar nu pentru a stabili sfera posibililor beneficiari dintre cei enumerați la art. 1.391 alin. (2) din Codul civil - ascendenți, descendenți, frați, surori, soț sau oricare altă persoană care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu -, această intenție a legiuitorului nereieșind în mod indubitabil din textul propus, ci doar din parcurgerea argumentelor prezentate în expunerea de motive.

Prin urmare, reținând că este opțiunea legiuitorului de a pune în acord dispozițiile art. 1.391 alin. (1) din Codul civil cu prevederile Constituției României, republicată, inclusiv din perspectiva dezlegărilor date de instanța de contencios constituțional în Decizia nr. 342/2024, comisia de specialitate a considerat necesară formularea observației de mai sus, în scopul asigurării calității legii.

Cu deosebită considerație,

Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii
Judecător Andreea Simona UZLĂU

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector
6, cod poștal 060011